

V, 82.

2.417a

CVRIAM
REGNITIANAM
NON. NVLLO. IVRE
HERMVNDVRORVM
COGNOMINANDAM
DISSERIT. XII

VT
FRIDERICI. FRIDERICAE. Q
AVGG

PATRIAE. PARENTVM. OPTIMORVM

NOMINALEM

POSTRIDIE. IDVS. MARTIAS. A. R. S. *MDCCCLVII*
DEBITA. PIETATE

IN

ALBERTINOFRIDERICIANO
PRIVS. QVAM. INDE. IN. ACADEMIAS. DISCEDANT
CELEBRATVROS. TRES

BENEVOLE. AVDIENDI. CAUSA

CVRIAE. PROCERES. CIVES. Q

QVO. DECET. CVLTV. EAT. CONVOCATVM
CVRIANI. RECTOR

PAVLLVS. DANIEL. LONGOLIVS

A. M. FAC. PHIL. LIPS. ADSESS. ET. SOC. IENENS. LATIN. SOC. HONORARIVS

CVRIAE. REGNITIANAE
LITERIS. IOANNIS. ANDREAE. HETSCHELII
GYMN. TYP

Pars posterior.

QVID DVVRVM IN HERMVNDVVRIS?

Quid ista, quae hac tenus conquisiui, ad *Hermunduros*, fuerint, qui quaesiverint, ni forte vitio verterint, in istam vocem interpretandam non nihil temporis et chartae me impendisse, legant, quae iam in medium ponam, et se cum reputent, an non quidquam conferant ad nationem istam propius noscendam. Id iudicium redditurus facilius semel *adplicabo*, quae parte priori huius secundae intersectionis in enodando isto DVVR collocaui, deinde *remouebo*, quae huc nihil facere videantur.

Numerus I.

QVID DVVRVM IN HERMVNDVVRIS SIGNIFICET?

Index dictorum.

§. I. Num *mare*?§. II. Num *flumen*?§. III. Num *ripam*?§. IIII. Num *aquam*?

§. V. Cuiusnam?

§. VI. Num *transitum*?§. VII. Num *ianuam*?§. VIII. Num *turrim*?

§. I.

Tribuit Tacitus 1.) *HermundVVRORVM ciuitati* cum Romanis *commercium non in ripa*. Qualis haec *ripa*? Num *maris*? Non desunt quidem veterum neque imae caeuae scriptores, 2.) qui de *maris* adhibent subinde. Quodnam autem mare inferuerit huic *commercio*? Excutias omnes *HermundVVRORVM* latebras, nec vllam inuenies in maris alicuius sinu. Sequere quoscumque ad eos ducet; 3.) nullus eorum ad *mare* ducet. Et quodnam *mare* ambit Germaniam, cuius pars *HermundVVRORVM* terra? Respondet idem Tacitus: 4.) *Oceanus*. Interpretere eum siue de Britannico, siue de Germanico, siue de Sueuico, plura enim eius genera Germaniam adluere haud memini legisse apud istius aetatis geographos, 5.) neutrum

1.) German. suae Cap. XXXXI. n. I.
2.) Quorum praecipuos vt conuocem, ferias fecit Celeberrimus Gesnerus ornamentum Georgiae Augustae in Thef. Rom. v. *Ripa* Tom. III. p. 217. ante quem iam aliquot conuocauit Doctisf. Wesfelingius ad *Itinerar.* Hierosolymit. p. 582.

3.) Quos in aciem eduxi huius de *Hermunduris* libri Cap. I. Sect. II.
4.) Cap. I. n. 3. Germaniae adlegatae.
5.) Cuius causa euoluisset iuuabit *Cluuerium Germ. Antiq. Lib. III. Cap. XXXVII.*

neutrum tamen contigerunt *HermundVRI*, quippe quibus *in splendissima* Raetiae provinciae colonia commercium, quae non *maritima* sed mediterranea. 6.) *DVR* igitur in *HermundVRRORVM* nomine non *mare*, quod quidem in quibusdam vocibus, 7.) significat.

§. II.

Nec unquam Cornelius per Germaniam suam *ripa de mari* sed de *fluvio* usus fuit, quoties quidem ista vox ab eo fuit adhibita, 1.) de more accuratissimi cuiusque veterum, 2.) ut Melae, 3.) Caesaris, 4.) Lucretii, 5.) Virgilio, 6.) Horatii, 7.) Ovidii, 8.) Valerii Flac-

S 2

6.) Ut paullo post §. VI. liquido adparebit.

7.) Vide P. I. huius Interfectionis §. V. Et Britanniae vrbs *DVRham* forte ex eo dicta, qui haud procul a *litore maris septemtrionalis*.

§. II. 1.) Ut Cap. III. n. 3. Cap. XVII. n. 3. Cap. XXIII. n. 2. Cap. XXVIII. n. 3. Cap. XXVIII. n. 1. Cap. XXXVII. n. 2. iam nota 4. ad §. III. Cap. I. Sect. I. Int. I. huius de *Hermundaris* tractationis conscriptis, quibus addas ex Hist. Lib. III. Cap. LXIII. n. 6.

2.) Obseruante Ciofano ad Ouid. Met. Lib. I. vs. 24. Conferas Bentleium ad Horat. Epod. II. vs. 25.

3.) De Situ Orbis Lib. III. Cap. VIII. non X. quod ex incuria operarum sine dubio in laudato Thesaur. Gesneriano.

4.) De Bell. Gall. Lib. VI. Cap. VII. n. 5. Thesaurus Gesnerianus habet VI. Caput *perperam*.

5.) De Rerum Natura Lib. II. vs. 362. et Lib. V. vs. 257.

6.) *Bucolicorum* Ecl. III. vs. 94.

Ecl. VII. vs. 12. et 52. Georgicorum Lib. II. vs. 414. Lib. III. vs. 15. 144. 430. 555. Lib. IIII. vs. 23. 121. 459. 527. Aeneidos Lib. I. vs. 498. Lib. VI. vs. 305. 314. 319. 327. 375. 410. 674. 712. Lib. VII. vs. 33. 106. 201. Lib. VIII. vs. 57. 63. 240. Lib. VIII. vs. 105. Lib. X. vs. 114. Lib. XI. vs. 299.

7.) Carminum Lib. I. Od. II. vs. 19. Lib. III. Od. II. vs. 6. et 31. Epod. II. vs. 25. Sermonum Lib. I. Ecl. I. vs. 58.

8.) *Metamorphoseon* Lib. I. vs. 39. 42. 639. 640. Lib. II. vs. 411. 250. 252. 371. 637. Lib. V. vs. 591. Lib. VI. vs. 399. Lib. VII. vs. 228. Lib. VIII. vs. 552. Lib. VIII. vs. 117. Lib. XIII. vs. 427. Lib. XV. vs. 277. 733. *Fastorum* Lib. I. vs. 505. Lib. II. vs. 222. 465. 595. Lib. III. vs. 651. Lib. III. vs. 468. Lib. V. vs. 640. Lib. VI. vs. 776. *Amorum* Lib. I. Eleg. XV. vs. 34. Lib. II. Eleg. XVII. vs. 31. Lib. III. Eleg. VI. vs. 1. 19.

Flacci, 9.) Silii Italici, 10.) Ciceronis, 11.) Quinctiliani, 12.) Suetonii, 13.) Plinii, 14.) Appuleii, 15.) aliorum. DVR autem priscis frequentatum ad modum pro *locis fluminis adpositis*, 16.)

§. III.

Ast enim vero Cornelius Tacitus 1.) pronunciat, fuisse *HermundVRIS commercium cum Romanis non in ripa, sed penitus*. Tō non obponit *sed*. Hoc vulgo est particula aduersatiua. Ita Cornelianorum verborum emergeret hic sensus: *HermundVRIS nequaquam et plane nullum in ripa cum Romanis commercium, quin potius tantum penitus*. Secus placuit subinde optimis quibusque veteris Latii. 2.) *Sed non semper omnia alia innuit, quam quae non prae se fert, quin vtrumque fortius adfirmet*. 3.) Si dicendum, quod res est, est Ellipsis *totō modo, solum vel tantum iuxta non et totō et vel etiam iuxta sed*. Hinc istorum verborum haec vis: *HermundVRIS non tam siue tantum modo in ripa commercium, quam potius penitus*, 4.)

§. IIII.

- 9.) Argonaut, Lib. III, vs. 402.
 10.) Punicorum Lib. IIII, vs. 85.
 11.) In Bruto Cap. LXXXI.
 12.) Institutionum Oratoriarum Lib. XII, Cap. II, p. 1059, Ed. Burmannianae.
 13.) Caes. Cap. XXXII, Aug. Cap. XXV, et C. Tib. Cap. VIII.
 14.) Lib. IIII, Epist. II, n. 5. Lib. VIII, Epist. VIII, n. 4. Epist. XVII, n. 1. Lib. VIII, Epist. XXXVIII, n. 5.
 15.) Metamorphoseon Lib. VI, p. 121, Ed. Priceanae.
 16.) Quod colligas ex iis, quae priori Interfectione paulo ante in vnum coegi.

§ III. 1.) Saepius nominato Capite XXXXI libri de Situ, Moribus et Populis Germaniae.

2.) Quorum magna exemplorum

nubes in Commentariis Dukeri ad Flor. Lib. II, Cap. II, n. 20. Cortii ad Sailust. Ing. Cap. XIII, n. 23. Arntzenii et Schwarzii ad Plin. Paneg. Cap. VIII, n. 1, et meo ad Plin. Epist. Lib. X, Epist. LXVI, n. 2.

3.) Quod ne accuratissimus Gesnerus in Thesuro Linguae Latinae siue sub *Non* siue sub *Sed*, quoad ego vidi, moneret, qui factum, dicere nequeo.

4.) Vt etiam intellexerunt Micylus, Grotnitius et Jablonski Tacitum veste Germanica induentes, item Mollerus Theatr. Freib. Chron. Sect. I, Cap. II, extr. Schmidius Chron. Cygn. P. I, Sect. I, Cap. III, p. 11, Gen. de Falkenstein Antiq. et Memorab. Nordgau, P. I, Cap. I, §. IIII, p. 4, Haufius et Vetterus ad h, l.

§. III.

Ad ripam se se refert *aqua*. Quae autem regio magis abundat *aqua*, quam *HermunDVRORVM*? Vel a latere *HermunDVORVM* 1.) mons Pinifer, vt vulgo audit, clarus est 2.) fontibus quatuor *fluminum* Germaniae interioris haud postremorum, Salae, Egrae, Nabi et Moeni. Quid? quod his longe maior *Albis in HermunDVRIS oritur*. 3.) Et quot numeres *riuos, fluuios, flumina HermunDVORVM* terram vsque quaque dissecantes, quo plures valles efficiunt montes eius frequentiores? 4.) *DVR* autem maioribus nostris *aquam* indicabat, 5.) siue id ex Graecorum 6.) $\tau\alpha\lambda\alpha\phi$, quod his *aqua*, siue ex Germania graecisfante. 7.)

§. V.

Iam, inquires, quot non gentibus nasceretur nomen *DVR*, si a *flumine*? Quae enim regio adeo sicca, quin ab aliquo *fluuiolo, amneriuoue* rigatur? Ita est. Verum tamen *flumen* prae ceteris maius vicinis pariat aliquam differentiam. Quodnam autem Danubio maius, qui *HermunDVROS* praeterfluebat? 1.)

§. VI.

Hanc *transeuntibus HermunDVRIS* fuisse *commercium in splendida* Raetiae *provinciae colonia*, testatur Tacitus. 1.) Quanam haec *Raetia*? Ea saepe distinguitur 2.) a *Vindelicia*, 3.) ita vt Aeno et

S 3

Athesi

1.) Quod infra Cap. III, Sect. I, Int. I, P. I, §. III, patebit.

2.) Vt et hoc.

3.) Si diis placuit, vt placuit *Tacito* Cap. XXXI, extr. in cuius auctoritate vindicanda totus fuit *Schoettgenius in Spicilegio Diplomatico Hist. Sax. Super. P. I, N. I, §. VII, p. 11.*

4.) De quo paullo post N. II §. II.

5.) Si vel memineras §. V. prioris partis huius Interfectionis.

6.) Vt videretur voluisse *Casaubonus de Quatuor Linguis P. I. vnde id in Lipsiam, Symbol. ad Crit. Hist. Lingu. Germ. P. XXVII, p. 426, translatum.*

7.) Cui ad modum *Reizii Belgii Graecisfantis* iam dudum infudo.

§. V. 1.) Quod probabo infra Cap. III, Sect. I, Int. I, P. III, §. III.

§. VI. 1.) Cap. XXXI.

2.) *Locis veterum a Cluuerio Vindelici. Cap III, et Collario Notit. Orb. Antiq. Lib. II, Cap. VII, §. XXII, indicatis.*

3.) Quod praeter istos *Duumuiros* obseruarunt *Velferus* *Res. Aug. Vindel. Lib. I, p. 184. seq. Spenerus Notit. Germ. Ant. Lib. VI, Cap. II, §. V, et Iunkerus Inrod. in Geograph. German. Med. Aeu, P. II, Cap. I, §. 2, p. 77.*

Athesi perfundatur Italiam propius atque Heluetiam, quae nostratibus *Gratbunden* adpellatur maximam saltem partem. 4.) Sic se tue-
retur *Augusta Vindelicorum*, quae vulgi adpellatio 5.) istius *splendi-
disimae coloniae*. Eam enim esse *Augsburgum* vel adhuc celeberrimam 6.) ad Lici Vindonisque confluentes urbem, iam probavi. 7.)
Quis vero in Germania adeo hospes, ut nesciat, quam remoti sint isti
confluentes ab illa *Raetia*? 8.) Ea igitur Tacitus intellexerit 9.)
omnem tractum, qui lacum Brigantinum inter, Danubium, Aenum,
Carnos, Venetos et Insubres est, 10.) in quo tractu nihil frequen-
tius *Rait*, *Riet*, *Ried* pro *montanis* ex illa prisca superstitibus. 11.)

§. VII.

In hac *Raetia transire* nequibant *HermundVRI*, nisi Danubium
limitem tum Germaniae *traicerent*. Iste *transitus* aperiebat iis *ia-
nuam*, qua *Raetiam* Romanam *provinciam* introirent. Cur ergo non
inde dicerentur *HermundVRI*, cum vel adhuc nostratibus *THVR*
vel *THOR* significet *ianuam* et *portam*? 1.)

§. VIII.

Quam parum autem ab hoc distat 1.) *THVRN TVRMue* et
significatu et scriptura, immo et sono, tam parum distabit, si *Her-
mundVROS* inde dixeris, quod *transituris* in illam *splendidissimam*
Raetiae

4.) Vti definiuit Iunkerns,
5.) Cuius auctores iam nota 9,
ad Cap. I. Sect. II. Int. I. P. I. §. VIII.
inducant.

6.) De qua post Velferi Res Au-
gustae Vindelicorum et Gen. Paulli
de Stetten Historiam Augustanam
scripturus iliada post Homerum con-
deret.

7.) Cap. I. Sect. II. Int. I. P. I.
§. VIII.

8.) Quod nesciit Grotnitius istam
Cornelianam Raetiam per *Grav-
bündische* reddens.

9.) Vt iam ante me viderunt Cel-
larius paullo ante nota 2. citatus,

Dithmarus ad Taciti German. Cap. I.
pr. Gen. V. de Stetten Hist. Augu-
stan. Cap. I. §. II. p. 2.

10.) Vt aeque ante me viderunt
paullo ante nota 3 laudati.

11.) Quod monstrarunt Loesche-
rus Littera Celt. in Analect. Soc. Teu-
ton. Lipl. P. II. p. 229. excerptus et
Literatissimus Popovius de Emendat.
Geograph. ad Societatem nostram
Cosmographicam p. LX.

§. VII. 1.) Quod docui §. VII. par-
tis prioris huius Intersectionis.

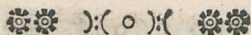
§. VIII. 1.) Hoc autem §. VIII.
statim insequente.

Raetiae provinciae coloniam opus fuerit *turrim* subire, qua ista colonia ad reprimendos hostium impetus munita erat.

Iam qua tempestate prius habeamus pro salute PRINCIPVM nostrorum vota fuscipere, quam hac, quae trucibus acta procellis horrescit turbida? FRIDERICORVM nomen aliquot abhinc diebus in factis comparens reuocet animos cuiusque nostrum ad grates D. T. O. M. referendas, qui iis consilio suo adfuit, ne naus rei publicae in syrtes in faxa volauerit. Perobportune accidit, vt eo ipso tempore tres veniam peterent ad altiora progrediendi, id quod faciunt suffulti OPTIMORVM PRINCIPVM munificentia. His igitur partes athenaei totius detuli, vt gratias acturi NVTRITORIBVS CLEMENTISSIMIS fausta quaeque precarentur.

CHRISTIANVS ADAM WEISIVS Ioannis Christophori V. M. R. Reuerendi Capituli Curiensis Seniori et ad aedem Michaelis Archidiaconi Patris optimi funus prosequabatur non dum exacto mense. Nutritum inter mille suspiria tradebat gymnasio patrio anxia ad modum mater pia studiorum adiumentis orbum Deo vnice confisa et in literarum stadio confirmatum ab omnibus, qui Weisianum nomen hic, Altdorsii et Bergae modo Eusebia modo Hygea collustrant luculentissime. Horum vestigia lecturus haud infelici ingenio pro virili ciuis primi ordinis ostendebat ineunte anno de religionis pace per Germaniam seculari secundum, *eo non melius inueniri noua vota suscipiendi argumentum*, qui Pridie Calendas Octobres ipsa ista secularia celebrabat *aequitatem Iubilaeorum* iam Latina, tum Germanica lingua. Nactus est autem vndique difficultatibus presfus amplissimum laudandi campum summi Numinis, quosque excitauit, PATRIS patriae CLEMENTISSIMI, Maecenatum, Patronorum, Fautorum, vel nuperrime alma matre exspirante non deferentium auxilio et consilio adolescentem, qui nulla aerumna passus est se Musarum consortio abstrahi. Idem non desint in posterum stipendio Fridericiano Fridericianis in castris merituro, vt decet pii parentis *γνήσιον*.

IOANNES CHRISTOPHORVS HARTVNGIVS Ioannem Georgium V. Nob. praefecturae Stokenrodensis ab actis Sparnecae peritissime agentem amisit binis fere abhinc annis. Hic non inuita Minerua illum a V. Pl. Reu. Sparnecae Pastore Buchnero disciplinae quondam nostrae alumno perquam industrio sollerter praeparatum nobis tradidit a, d. IIII, Nonas Septembres MDCCCLIII. Eius speciei-

specimina haud inconcinna publice edidit, quoties Weisus ei adfidentis daret. Primo inquirebat Latina lingua, *quae Augustae Vindellicorum praecipua gloria.* Alterum erat vernacula panegyricus dictus FRIDERICO *tenerrimo suo in nostram religionem adfectu maiorum suorum pietatem reddenti.* Postremo iam in medium confulat, *quodnam asylum a furore Martis cum maxime iratiois in rebus humanis omnium tutissimum,* ipse tale in almae Fridericianae amplexu sperans illic sub signis diuinis militaturus acerrime.

CHRISTIANVS FRIDERICVS KOEHLERVS Nicolao V. Nob. Koenitii Thuringorum Cantore Indefesso gaudet parente, gaudeatque diutius, percipit, quo nouem fere ante annos in Curiiani alumneo, quod tot egestatis fluctibus iactatis portus adhuc fuit tutus et tranquillus, coepta et pertinacissima vrbaniore notae industria, quam in publico doctorum virorum confesfu *de religione veterum Germanorum* Latina oratio et carmen Germanicum *de communibus Germaniae turbis ante pacem de religione initam* exhibit cum laude, continuata absoluat lenae ope paterna, qua ad explendas probi sacrarum literarum studiosi partes longe inferiori est, quod sibi gratuletur, Virum Excellentissimum atque Perillustrem Adamum Gottlobum de Schoenfeld Romanorum Caesaris et Marggrafii Brandenburgicoculmbacensis Consiliarium Intimum ei conciliasse mensam Anthorianam. Exteros autem tam beneficis expertus, *meliusne in patria an extra eam studendum,* vernacula prorsu dubitabit, aequae ac vernaculam gratiarum actionem vorfa subiunget. Quanta habet speranda ab Serenissimo IOANNE FRIDERICO Rudolphopolitanorum deliciis Principe sibi Clementissimo Musageta tam Conspicuo?

Ego vero, qui nemini inuideo coenam lautioorem, sicubi mihi ex re literaria adponitur, praelibabo quaedam de quinquaginta ferme diplomatis, quae Heluetia istorum ipso Heluetio Cel. Scheuchzero fatente iusto parciore mihi nuperrime praebuit, aliquot seculorum retro eorumdemque sigillis non vbiuis obuiis, dum sedatior patriae tempestas fuerit ea publicare integra, et inde spicilegium ad Cangii Lexicon Mediae et Infimae Latinitatis instituere aliquot centum vocum.

Tum comitabor illos more maiorum paternis admonitionibus, quibus respondebunt, si se suosque amant.

Yb 4473

1078

ULB Halle

3

006 302 904

20

CVRIAM
REGNITIANAM
NON. NVLLO. IVRE
HERMVNDVROVRVM
COGNOMINANDAM
DISSERIT. XII

VT
FRIDERICI. FRIDERICAE. Q
AVGG
PATRIAE. PARENTVM. OPTIMORVM
NOMINALEM

POSTRIDIE. IDVS. MARTIAS. A. R. S. MDCCCCLVII
DEBITA. PIETATE

IN
ALBERTINOFRIDERICIANO
PRIVS. QVAM. INDE. IN. ACADEMIAS. DISCEDANT
CELEBRATVROS. TRES

BENEVOLE. AVDIENDI. CAUSA

CVRIAE. PROCERES. CIVES. Q
QVO. DECET. CVLTV. EAT. CONVOCATVM
CVRIANI. RECTOR

PAVLLVS. DANIEL. LONGOLIVS

A. M. FAC. PHIL. LIPS. ADSESS. ET. SOC. IENENS. LATIN. SOC. HONORARIVS

CVRIAE. REGNITIANAE
LITERIS. IOANNIS. ANDREAE. HETSCHELII
GYMN. TYP